

Locuina Redactorului:

si

Cancelari'a Redactiunii:

o in

Strat'a Morariloru Nr. 13.

Articolle nefrancate nu se voru
primi decâtu numai de la corespon-
denti regulari ai „Federatiunii“
Articolli tramisi si nepublicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esî Marti-a, Joi-a, Sambet'a si Dominec'a, demaneti'a.

Pretulu de Prenumeratiune:
Pre trei lune . . . 4 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 7 fl. 50 cr.
Pre anulu intregu . . . 15 fl.

Pentru Romania:
4 galb. pre anu, — 2 galb. pre 1/2
de anu, — si 1 galb. pre 1/4 de anu.

Pentru Insertiuni:
10 cr. de linia, si 30 cr. taps'a tim-
bra'le pentru fiecare care publicati-
une separatu. In Loculu deschisu
20 cr. de linia
Unu asemplariu costa 10 cr.

Pyramidele dualistice, un'a in Pest'a, alt'a in Vien'a.
VI.

Ce ati dobanditu voi cu acca procedura, câ tota
puterea politica a statului ati asiediatu-o in mani
putine, in locu sê o fiti imprastiatu mani in mai mul
te si poteroase. Acea ati castigatu, câ guvernulu
magiaru e maltratatu, contradîsu, supravighiatu, con-
trolatu numai de poporulu magiaru politicu si suve-
ranu si de privilegiati. Guvernulu au devenitu sclav
ulu acestui conglomeratu politicu magiaru, guver-
nulu e impededatu in mergerea sa in totu momentulu
de suverenitatea magiara conglomerata, pana candu
acestu conglomeratu nu e impededatu de nimine in
mergerea lui despotica. Asià acêsta comasatiune de
personalitâti magiare si alte personalitâti efemere e
tiranulu nostru, alu romaniloru, si molestulu infestator
ulu alu guvernului! Altumintrelea ar' stâ treb'a, candu
puterea nelimitata a poporulu magiaru si a privile-
giatiloru aru fi limitata si inferata si de puterea roma-
niloru, atunci si puterea guvernului ar' cresce. D'in
contra puterea guvernului se rasipesce in desiertu
spre asuprirea romaniloru, si spre molcomirea de-
sierta si nepotintiosa fatia cu asià puternice persona-
litâti suverane esaltate si asiediate in puterea statu-
lui. Sê ilustrâmu acestu adevêru cu unu esemplu:
Sê supunemu, câ in Transilvani'a siette sute de mii
partecipeza in puterea statului, in acestu casu suve-
renitatea magiara stâ fatia cu unu individu de indi-
vidi, ca si siette-sute-de mii de individi, fatia cu unu
va sê dîca fie-care individu are a siette-a sute-de
sute parte d'in suverenitatea magiara.

Sê supunemu inse, câ si romanii cu unu milionu
si trei sute-de mii partecipeza in puterea statului,
atunci aru participâ in puterea statului doue milioane
de individi; in acestu casu suverenitatea natiunala
magiara-secuia, sascesca-romana-armeno-jidanescă, ar'
stâ fatia cu unu individu, ca si doue milioane de indi-
vidi, fatia cu unulu. Va sê dîca, fie-care individu are
a dou'a miliona parte d'in suverenitatea natiunala
magiara-secuia, sascesca-romana, armeno-jidanescă.
Se vede asià-dara, câ in antêiulu casu influinti'a
unui individu in suverenitatea natiunala, cu unu
milionu si trei sute de mii de pârti se mare-
sce pana, candu in alu doilea casu, influinti'a unui
individu in suverenitatea natiunala, cu unu milionu
si trei sute de mii de pârti se micșioreza. Se vede, câ
suverenitatea natiunala generala cresce, raportulu
influintiei unui individu câtra suverenitate se reduce
la a dou'a miliona parte, libertatea cea estravaganta
politica desfrenata a magiariloru, secuiloru, sasiloru,
si privilegiatiloru se diminueasc, si noi romanii inca
dubendimu o libertate politica. Puterea guvernului
inca cresce in acea mesura, in care influinti'a unui
individu se micșioreza in raportu. Totulu cresca-
toriu inse se face cu natiunea romana.

Ce e dreptu, in acestu esemplu suntu cuprinse si
femeiele cu copiî si alte personalitâti, cari, prin
nascere, si avutie immense formeza o parte separata
in statu, inse aceste persoane lasandu-se afaranu con-
turba neci de cumu proportiunea amintita. O asià
partecipare comuna a totoruru in puterea statului
e d'unu avantajiu immensu pentru tote poporele.
Mai antâiu libertatea politica si drepturile politice
suntu accesibile totoruru, egalitatea politica devine
fapta, éra nu ilusoria, team'a, câ dora drepturile
politice cuvenite unui poporu voru fi usurpate
de altu poporu, dispare radicalmente. Interesele
materiale si spirituale, venitoriulu fie-carui po-
poru i suntu sie-si incredintiate. Fiesce-care po-
poru va trebui sê porte si sê suferi egalmente
asprimea si imperarea legiloru, pana candu
noi romanii acum suportâmu si suferimu nu nu-

mai asprimea si imperati'a legiloru esecutate de ma-
giari si sasi, dara suferimu si insultele si capriciurile
loru esecutate afara de legi: precumu demustreza in-
templamintele de la Branu. Sasulu e suveranu, ro-
manulu e in raportulu politicu si suveranu
datu in afara de legi! acêst'a e caus'a insolent-
ției sasesci! Sasulu are tota libertatea politica,
deci sasulu consuma si libertatea politica cuventia
romanului. Noi romanii de esemplu d'in supusii su-
veranității natiunale magiara-secuia-sasesci, si ai pri-
vilegiatiloru, vomu deveni cu totii supusii suve-
ranității natiunale magiara-secuia-sascesca-romane. A
ministratiunea politica si judiciaria va deveni solida,
morala si sigura, câ-ci incetandu causele, voru in
cetâ si efeptele. Incetandu suverenitatea esclusiva
magiara-secuia-sascesca si introducendu-se si suve-
ranitatea romana, inceta si privilegiile, immunitâtile,
ambitiunile istorice; voru incetâ despretiurile, ca-
lumniele, insultele; libertatea politica a magiariloru
sasiloru si secuiloru va fi restrinsa, impededata, in-
frenata prin libertatea politica si a romaniloru. In-
troducendu-ne romanii ca membri ai suveranității no-
stre natiunale, va trebui ca legile civile, politice,
criminale, finantiale, montane, sê devina esecutate si
prin membrîi respectabili ai corpului nostru suve-
ranu. Acêst'a e adevêrat'a impartesîre in puterea sta-
tului, ea nu e altu-ceva de câtu o controla severa;
actiunile fie-carui poporu suntu controlate prin ac-
tiunile celui al-altu poporu, ele impedeza ca unu po-
poru sê nu devina despotu preste celal-altu poporu.
Auctoritatea nu e numai a unui poporu, nu e unu
monopolu numai pentru unu poporu, ci auctoritatea
e rangulu, e scutulu totoruru poporeloru. Fie-care
poporu devine independinte de celu-alaltu poporu,
inse tote poporele devinu dependinte de suveranită-
tile natiunale generale. Acêst'a controla e o garan-
tia pentru fie-care poporu, câ-ci mergerea cea
periculosa a unui poporu câtra prepastia, anarchia,
despotismu si asuprire, e impededata si suspendata
prin atitudinea cea ne sguđuita a celui alaltu poporu.

Câ-ci ce e constitutiunea: e acea garantia, câ tit-
lurile, drepturile, ratiunamentulu, libertatea, vointi'a,
interesele, sunt asiediate in manile fie-carui poporu,
aceste suntu prefacute in lege si petrecute in consti-
tutiune, rotarea guvernului (intielege amendoue op-
terile) se calca si de pitioarele fie-cârui poporu. Asià
nesuinti'a altui poporu ambitiosu de a infeudâ, de a
incatenâ venitoriulu, de a usurâ suverenitatea, face-
rea si esecutarea legiloru, ratiunamentulu, vointi'a,
libertatea celuiialta poporu, e pentru totu de-un'a
nimicita. Fie-care poporu e personificatu in consti-
tutiune. Fie-care poporu asemene se misca in consti-
tutiune. In fruntea fie-cârui poporu stâ constituti-
nalminte monarculu, asià devinu si vointiele si ra-
tiunamentele fie-carui poporu esecutate de monarcu-
lu. Maiestatea unui poporu nu e mai buna de câtu
maiestatea celuiialaltu poporu; nu va avê neci unu
poporu frica de a vatemâ maiestatea altui poporu,
pentru-câ incetandu rangurile si prestigiurile pentru
unu poporu, si devenindu aceste titluri comune pen-
tru tote poporele, inceta si causele inganfarii unui
poporu si umilintiei celuiialaltu poporu. Armele cele
moderne, adeca: tribun'a, discussiunile pu-
bliche, electiunile libere, libertatea pre-
sci, libertatea individuala, juriulu, pe
cari, spiritulu seculului presinte le-au inventatu si
le-au asiediatu in manile fie-carui poporu civilisatu,
ca cu ajutoriulu loru sê se pota aperâ in contr'a in-
cercâriloru despotice amenintiande d'in partea unui
guvernulu despotu, ori cutârui poporu despotu si ti-
ranu, voru deveni proprietâtile romaniloru, si ale
altoru popore asuprite, aceste arme morale voru de-
veni drepturi publice si pentru noi romanii.

Ori ce lege facuta in favorulu unui poporu asu-
pritu, devine morta, séu esecutata in intielesulu in-
torsu, in contr'a poporulu asupritu, daca acelu po-
poru nu face o parte integrante d'in ace'a ce se
numesce inim'a constitutiunei, daca nu partecipeza
elu insu-si in esecutarea acelei legi, adusa in favorulu
sêu, daca armele morale moderne lui i suntu lipsite,
ca cu ajutoriulu loru sê reclameze, sê faca atentu pe
guvernulu in manutienerea si esecutarea legiloru aduse,
daca elu nu e nimicu in ace'a, ce se dîce puterea sta-
tului. Magiarismulu are totu, gur'a lui cea inghitî-
toria e deschisa, i e permisu a vomâ tote minciunile
si suspitiunile in contr'a romaniloru, tote aceste le
face in puterea constitutiunei si in sensulu legiloru
esistente. Romanismulu are nimicu, gur'a lui e in-
chisa, tacerea cea mai rusinatoria e lui impusa, tre-
bue sê suferi tote atacurile aieptate in contr'a lui.
Spuneti-mi, nu e acêst'a manier'a de a guvernâ prin
unu singuru poporu istoricu, (alte popore pretinse
neistorice), o anarchia asiediatu in vârfulu piramidei.

Dieu! e anarchia acea guvernare, candu unu po-
poru are facultatea de a face totu, si celalaltu poporu
n'are facultatea de a potê resiste abusuriloru patrate
de poporulu dominante in sensulu constitutiunei. Cui
e respundietoriu poporulu dominante de administra-
tiunea lui politica si judetiara, de abusurile lui co-
mise in contr'a celuiialaltu poporu desarmatu, redusu
la o nepotintia politica si civila, datu in afara de
lege, scosu in afara de barierele constitutiunei! Ni-
merui! Unde pote interpelâ poporulu asupritu pe
poporulu domnitoriu in contr'a asuprîriloru si nedre-
ptatîriloru comise de celu d'in urma in contr'a celui
d'in antêiu! Nica iri! Aru dîca cine-va, câ poporulu
domnitoriu, pentru faptele sale e respundietoriu mi-
nisteriului respundietoriu; ce chimera absurda! Da
nu vedi tu, câ acestu ministeriu e esîtu d'in majori-
tatea poporulu domnitoriu! nu vedi tu, câ vointi'a,
voluntatea, ratiunamentulu poporulu domnitoriu
suntu introduse in ministeriulu respundietoriu, si câ
acestu ministeriu e silitu, sê guverneze in sensulu
poporulu dominante. — Numai poporulu, domi-
nante e menitu de a discutâ, a controlâ actele gu-
vernului, a-i dâ votu de blamu in casulu, candu con-
duit'a ministeriului n' aru fi conforma cugetâriloru,
intentiuniloru si planuriloru poporulu domnitoriu;
asià dara corpulu poporulu asupritu e deschisu, e
espusu totoruru sagetîloru vibratorie si d'in partea
ministeriului respundietoriu si d'in partea poporulu
domnitoriu.

A interpelâ pe poporulu dominante pentru in-
dignitâtile facute de elu, insemeza a comite o crima
de lesa maiestate a suveranității magiara-natiunale,
pentru câ suveranitatea romano-natiunala d'impre-
una cu voluntatea si ratiunamentulu ei, suntu date
in afara de legi. Intielegeti odata! natiunea romana
cu limb'a sa e data in afara de lege, deci ori ce
tîpetu, ori ce reclamare in favorea acestoru emble-
me natiunale e o revolta, e unu daco-romanismu
demuu de sugrumare, si de o pedepsire teribila.
Suverenitatea magiara-natiunala nu pote stâ langa
suverenitatea romano-natiunala. Da apoi unde se le
interpelezi! pote pe strate, a lu interpelâ pe strate nu-
mai cu verb'a frumoasa, si cu curtenire! si atunci inca
amu fi acusat de crim'a defectului de respectu cuve-
nitu, pentru domnitorii nostri! amu fi maturati d'in
aintea loru, ca si gunoiulu d'in aintea picioriloru lo-
ru. Alu interpelâ pe soiulu domnitoriu in modulu sa-
siloru d'in Branu? atunci ai fi aruncatu in fundulu
temnietiloru si ingreunatu cu centenarie de feru, ai fi
acusat de crim'a rebeliunii, si tote foiele publice aru
ragu de a lungulu si latulu Europei de anar-
chia si nesupunerea romaniloru, de nerespectarea
legiloru de romani; mesurele cele mai tiranice si te-

ribile s'aru introduce spre apesarea pretinsului popor rebeliunatu. A lu interpelã in adunãrile comiteturilor? Si atunci înca n'ai folosì nimic! ai fi espusu numai urletelor privilegiate, risului si despretiurii generale a claselor privilegiate; person'a celui cutediatoriu ar' fi aruncata tuturor persecutãrilor si ca o bestia turbata, persecutata in totu sensulu, crucisii si curmedisii, refugiu de ocrotire n'ai gasi neci la ai Tei. Si pentru ce? pentru-cã suveranitatea politico-natiunala-romana, e data in afara de legi, unu tîpetu alu acestei ignorãri nu se judeca dupa legi: elu devine numai sufocatu si sugrumatu in nascerea lui.

Suveranitatea politico-natiunala romana e unu medulariu periculosu pentru corpulu soiului magiaru suveranu, si ca o periculositate permanenta si viua, devine totu-d'aun'a taiata de cãte-ori si radica capulu, ca nu cumu-va corpulu celu nobilu alu soiului magiaru sê se molipsesca, intogma ca si unu medulariu alu corpului omenescu devenitu periculosu si necurabilu pentru restulu trupului, trebue taiatu de trupina!

Oh ce situatiune trista si fatala in seclulu luminelor, ca si cea a natiunii romane! — Noi suntemu mitrailati de la ochi si de soiulu domnitoriu si de guvernulu acestui soi. Intre barierele constitutiunali nu ne potemu ascunde de loviturile duple, portate dreptu in trupulu nostru! Elementele guvernãrii pentru noi suntu censur'a, arbitrariulu, insielatiunea, violinti'a; nu potemu trage la raspundere neci pre unulu. Cumu sê-si pota sclavulu cascã gur'a in contr'a domnitoriului? Barbatii cei mai destinsi si demni, cei mai inaintati in ante-posturile luptelor natiunali suntu trasi la judecata, si pentru-ce! pentru-cã ei neincetatu propunu reconcilierea soiului domnitoriu cu natiunea-romana! voru sê devina judecati de unu foru nenaturalu: pentru-cã forulu competentu si naturalu este forulu esutu d'in sinulu natiunii romane, este juriulu romanu, sêu celu putienu juriulu compusu si d'in romani si d'in magiari. Numai suveranitatea romana cu cea magiara e indreptatita de a judecã despre controversile escate intre pres'a publica si guvernulu. Inse ce chimera e de a dice asiè ce-va! candu suveranitatea romana e data in afara de legi, si preste ea domnesce arbitriulu si violinti'a suveranitati magiare. Ce judecata va sê fia un'a ca ace'a, esita d'in pasiunile si interitaturele unui soi domnitoriu necontrolatu, ne

FOISIORA.

Discursu rostitu de d. A. T. Laurianu cu ocaziunea impartirii premiilor la tote scolele d'in Bucuresci.

Prè Inaltiate Domne.

„Instrucțiunea publică, destinată a răspândi lumina peste toate clasele societății, și desceptându spiritul omului, a-i nobili anim'a, insufflându-i principie de morală, de adevărată iubire de omeni și de Creatorule tuturor, și cu ajutorulu acestor'a a lu-conduce la adevărat'a fericire, — a fostu d'in fatalitate lungu tempu impeditu in țierele romane de a produce fructele sale cele salutare, și numai de cãte-va decenie a potutu sê-si rezerve lumina sale binefacătoare peste totu poporul acestor țiere. Sincerii fii ai patriei, petrunsi de sentimentulu binelui publicu, n'au lipsitu a contribui cu cuventulu și cu fapt'a la desceptarea între poporul romanu, la infintiarea de scole de diverse grade, și la propagarea cunoscintelor folositorie între tinerime. Noi recunoștemu cu multumire, tote silintiele demne de lauda ale predecesorilor nostri. Inse, totu-d'o-data ne simțim detori a marturisii, cã pedicele fiindu multe și tempulu scurtu, scopulu a potutu numai in parte a se ajunge. Noi șcim, cã pe langa ceea ce s'a facutu deja in Romani'a pentru instrucțiunea publică, mai este înca forte multu de doritu. Și de aceea, departe de a cugetã de a face unu elogiu scolelor nostre, cari se aflã înca in periodulu nascerei, voim numai a aretã pe scurtu ceea ce este, și a trage luarea aminte a publicului, asupr'a propunerilor facute pentru ameliorarea și întinderea instrucțiunii in țiera.

„Actualminte funcționează in Romani'a:

- 2400 scole rurale cu 68,450 copii,
- 2 scole reale cu 39 scolari,
- 109 scole urbane de baști cu 63,527 scolari,
- 96 scole urbane de fete cu 4921 scolaritice,
- 11 gimnasii cu 825 scolari,
- 5 licee cu 1170 scolari,
- 8 seminarii cu 1136 scolari,
- 1 scola militaria, cu 80 elevi,
- 1 scola de medicina cu 156 elevi,
- 3 scole de agronomie cu 108 scolari,
- 1 scola de machine agricole d'in Iasi cu 30 scolari,

impeditu de nimene in esplosiunea sensatiunilor acerbate și orbite, ace'a judecata va sê fia judecat'a despotismului bachianu!

Despotismu netiermuru d'o parte, libertate netiermuru de ce'alalta parte! Éca elementele soiului domnitoriu; dacă considerãmu acea giurtare favorita a soiului domnitoriu, cumu elu adeca s'au ingritu a se baricadã, a se ingradinã între barierele constitutiunii, contr'a puterii navalitorie d'in virvulu piramidei, dacă contemplãmu de alta parte pozițiunile nostre in constitutiune tote deschise, neintarite, espuse navaliriloru arbitriului curgatoriu și de la soiulu domnitoriu și de la guvernulu acestui soi, atunci avemu destule cauze valide, de a ne revoltã totu sentimentulu caldu și recitu. Mai antêiu vedemu pre acestu soi domnitoriu formandu o camera cu o vultate absolutu preponderanta, vedemu unu guvernulu esutu d'in majoritatea, adeca vultatea acestei camere, vedemu cumu suveranitatea e asiediatã in manile acestui soi, adeca acestu ministeriu e obligatu a se prezentã inaintea camerei, a discutã actele și faptele sale in audiulu tuturor, a legitimã tote lucrãrile sale in raportulu executivu, a suferi greutatea tuturor interpelãrilor vibrante din tote ungiurile camerei a fi espusu blamului, adeca votulu de neincerdere, și a deveni in intentatiunea de a se retrage de pre bancele ministeriale, a face locu altor membru éra-si esutu d'in majoritatea camerei. Acést'a e bariera teribila a suveranității soiului domnitoriu in laintrulu camerei. Dacă mai incolu contemplãmu barier'a nesguduita in afara de camera, atunci ne intalnimu cu tota press'a cotidianã a soiului demnitoriu, discutandu actele puterii asiediate in virvulu piramidei, elatinandu-se de puterea acestor discutiuni pasionate d'in candu in candu puterea in virvulu piramidei! dacă contemplãmu armele morale și materiale a le soiului domnitoriu, adeca tribun'a radicata in cluburi, discutiunile libere, electiunile libere dupa placu și cu influentia decidetoria, libertatea pressei, libertatea individuale, juriulu, acestu senatu unde acuzãrile ministeriului in contr'a pressei se decidu! armat'a infintianda a honvediloru! puterea executiva, asiediatã in manile soiului magiaru, apoi numai atunci vedemu nulitatea nostra in constitutiune, deschilinierea frapanta între soiulu domnitoriu și alte neamuri aservite, progresulu revoluțiunii d'in anulu 1848 in raportulu libertății politice facia cu noi romani, și, in fine, sabi'a discretiunii și arbitriului soi-

- 1 scola macedono-romana cu 30 scolari,
- 3 scole de comerțu cu 155 scolari,
- 5 scole secundarie de fete cu 425 elevi,
- 3 scole normale de invetatori cu 170,
- 2 scole superioare (universități) cu 186 studenți,
- 2 scole de artile frumoșe cu 79 scolari,
- 2 scole de musica cu 161 scolari,

„Invetiatu'rã elementara fiindu cea mai necesaria pentru luminarea poporului, guvernulu Mariei Tale a luat acestu ramu in speciale consideratiune, și a creatu deja, in anulu espiratu, unu nmeru de 250 scole comunale de modelu, și dupa ce a facutu apelu la toti acei ce se sentu chiamati la acést'a sarcina, și pentru cuvenit'a loru formare la aplicarea invetiatu'rei, a invetatu unu nmeru d'in cei mai buni profesori la Bucuresci, Berladu și Craiov'a, a face cursuri practice cu acesti candidati și a-i trece prin unu esaminu de aptitudine. Dnii profesori au primitu cu multumire acést'a sarcina gratuita și au implinitu-o cu lauda. In urmarea acestor'a s'au inzeștratu aproape 200 scole rurale cu invetatori mai buni, punendu-li-se indatorirea de a se supune la noue esamine, candu voru aspirã la urcarea salariului loru.

„Cu tote acestea, Mari'a Ta, vediendu, cã lips'a de invetatori bine preparati este cu multu mai mare, și cã trebuinț'a de a răspândi instrucțiunea peste tota țier'a este urgenta, ai binevoitu a luã inițiativ'a pentru crearea unei scole normale de invetatori in Bucuresci, cu propriile I. V. sacrificii. Acést'a creatiune, adevăratu seminariu de invetatori funcționează acumu de șapte luni cu celu mai bunu succesu, și ne promite rezultatele cele mai satisfacătoare.

„Sperãmu, cã veniturile aniloru viitori voru permite guvernulu de a fondã asemenea institute și la Craiov'a și la Berladu și cu modulu acest'a voru inzeștrã scolele comunale pretindeni cu omeni bine educati și bine formati.

„Pentru cultur'a secului femeescu s'au inmultitu anulu acest'a scolele primarie de fete, și s'au pusu fundamente la scolele secundare prin districte. — Institutele centrale d'in Iasi, Bucuresci și Craiov'a dau bune institutrice pentru scolele primarie de fete, și credu, cã nu ne insielãmu, sperandu, cã in scurtu tempu vomu vedè țier'a dotata cu persone capabili de a răspândi peste totu instrucțiunea între seculu femeescu, și prin cultur'a femeii a exercitã o influentia salutaria asupr'a educatiunii tinerimei, și prin urmare, a generațiunii viitorie.

lui domnitoriu, suspendata a supr'a capului nostru romanu, și cumcã suveranitatea nostra romana e data in a fara de legi!

(Va urmã).

Dieta Ungariei.

Siedinti'a casei reprezentantiloru d'iu 31 iuliu la 10 ore a. m.

Presiedinte: Szentiványi; notariu: Ludov. Horváth. D'in partea regimulu: Andrassy, Eötvös, Horváth, Lónyay, Gorove.

Dupa autenticarea protocolului, presiedintele presinta scrisorile incurse.

Bar. Paulu Luszénszky presinta una petitiune subscrisa de mai multi industriasi d'in Casovi'a, pentru desvoltarea industriei. Se strapune la comisiunea petitiunaria.

Svetozár Miletics adresã ministrulu justitiã urmatori'a interpelatiune:

„Intemplatu-s'a ore prin demandarea și sciintã ministrulu justitiã, cã in Petruvaradinu s'a denegatu lui Vladimir Ioannoviciu, colaboratore alu diurnalulu „Zastava“, de a esì, sub supraveghierea legale, la aeru liberu, și cum cã nu i-s'a concesu, neci pre langa padia, de a potè conveni cu famili'a sa?

Dacă s'a intemplatu cu sciinti'a și prin demandarea lui, cum șe va justificã? d'in contra, dacă nu are dnulu ministru intentiunea de a luã ce-va mesurã, ca sê i-sê conceda de a potè conveni celu putienu cu consangeni sêi, precum și de a potè esì la aerulu liberu și curatu?

Se strapune la ministeriulu justitiã.

Ordinea d'iei: Continuarea discusiunii generale a supr'a proiectulu de lege relativu la aperiarea țierei.

Colom. Tisza: Nu e indestulitu, in multe privintie, cu proiectulu de lege de sub cestiune, inse nu partinesce proiectulu de decisiune a lui Madarász și consoci. Proiectulu se pote emendã in camera, și e ratiunabile a-lu respinge cu totulu. Elu aprobează doue mominte d'in acestu proiectu, adeca: armarea generale și infintiarea „honvéd“-ismului. Elu șcie, cã scopulu statelor europeane nu este de a fi totu-de-una armate in mesur'a cea mai mare, ci ca armatele sê se reduca la unu nmeru cãtu de micu, și ca servitiulu militar sê fia una cariera, cã ori-care alt'a. Inse acestu venitoriu mai fericitu și mai frumosu este înca departe; pâna ce alte ștã se inarmează neincetatu, unu statu unicu nu potè a se abata, fãra de periclitarea esistintiei sale, de la procederea altor state. Elu primesce, prin urmare, armarea generala și infintiarea „honvéd“-ismului, ca una institutiune democratica, d'in caus'a, cã d'in „honvéd“-ismulu combinatu cu armarea generala va rezultã puterea cea mai mare cu

„Pentru formarea de profesori gimnasiali s'a destinatu ca arene de exercitiu practic, doue gimnasii in cele doue capitale ale Romanië: gimnasiulu lui Ștefan-celu-Mare, la Iasi, și gimnasiulu lui Mihailu celu Valintu la Bucuresci. Studenții cari și-au terminatu studiile la facultãțile de litere și de sciintie, și se destina profesurii, voru aflã cea mai buna ocaziune de a se perfectiunã in aceste doue institute, deschise practiciloru. Deja unu nmeru d'intro d'insii promitu demni apostoli ai luminiloru pentru viitoru.

„Introducerea concursuriloru in tre scolarii diverselor gimnasii, prevediuta prin legea asuprã instrucțiunii publice, și pusa in lucrare in anulu scolasticu espiratu, produce emulatiunea cea mai binefacătoare între scolarii. Primele decernate celoru ce s'au destinsu in anulu trecut, fiindu acumu parte, se voru distribui cu ocaziunea acestei solemnități, și voru servi de o noua incurajare tinerimei studioșe pe viitoru. Mesur'a acestor concursuri s'a intinsu in anulu curentu și la Iasi, și cu incetulu se va intinde in tote urbele, unde funcționează mai multe gimnasii.

In privinti'a cãrtiloru scolastice, s'a facutu unu nouu progresu in anulu acest'a, și au esutu la lumina mai multe opere, cari au dobenditu aprobarea autoritatii superioare, și cari nu voru lipsi a facilitã tinerimei progresulu la invetiatu'ra. Dara un'a d'intro cele mai mari lacune, și care nu se pot implini fãra sume considerabile, s'a implinitu prin munificenț'a Mariei Tale, care ai binevoitu a dotã scolele romane cu colectiuni de charte geografice. Atlantele romanescu, tipãritu cu speșele Mariei Tale pentru usulu scoleloru nostre, reverșã o lumina noua peste studiulu geografiei, usuroze și vivifica cunoscinti'a lunei. Suntemu convinsi, pre Inaltiate Domne, cã gratitudinea profesoriloru și a scolariloru, desceptata prin atãtea binefaceri, se va adaogã prin acestu nouu semn de parintiesca solicițitudine, și va remanè porurea viua in animele loru.

„Acestea suntu, Prè Inaltiate Domne, rezultatele doberdite și mesurile luate pentru ameliorarea instrucțiunii, in cursulu anului acestui-a; dara sperantiele nostre ale tuturor suntu in viitoru. Suntemu convinsi, cã guvernulu celu luminatu alu Mariei Tale, care cunoste neajunsurile și trebuințiele nostre, voiesce cu energia prosperitatei țierei, și sci sê inaltie și instrucțiunea publica la culmea, ce trebue sê o atinșã. Barbatii chiamati a conlucrà la acéstã frumoșã opera, nu

supremu ? au respinsu recursulu — curmandu tota calea, si nemelele legitite, cari inca si sub absolutismu au fostu con-

Pretramitiendu aceste, se urmărimu form'a espososi-

Omenii espososiionati suferira cele mai mari daune, câ multe cele s'au furatu. — Semenaturile de malaiu au remasu de prada, ne sepate, — si 15 familii asiediate sub ceriu liberu, destinate de a luâ lumea in capu!

In mediloculu acestei stari desperate se îndură escel-sulu reg. Guvernu — cu iubire de dreptate, a nimici pasii cei ilegali, si violenti a deregatoriloru sub alterni si la 4 septemani a decretâ cu urgentia repunerea curialistiloru, — ce spre bucuri'a generala au si urmatu prin acela-si jude procesualu, — in sa cu dorere, câ actulu de repunere acuma au comodisatu 10 zile la d. jude procesualu, pote asta inca au facutu-o d'in inviare presidiala? ca s'au aiba Berzenczei tempu, de a potè mediloci impedecarea repunerei prin unu recursu desperatu.

Caus'a omeniloru au aperatu-o d. advocatu Antoniu Fodoru, si d. Gabriele-Manu.

Recursulu celu desperatu, — in forma grandiosa — l'au si facutu Berzenczei, si inca dupa cum se vorbesce, ace-la e de mai multe coli scrise desu — in dreptatu la inaltulu

ministeriu, contra sentintiei cei drepte esc. reg. Guvernu; — da amu vre a sci dle Berzenczei! descrisu-ai in acela-si re-

In urma nu potemu a lasâ nememoratu cerculariulu il-lustritâti sale comitelui supremu d. Carolu de Torma, dto 3 aprilii 1867, îndreptatu câtra comunitatea Solnocului înto-

Sabiu, 28 iuliu c. n. 1868.

In diuariulu „Telegrafulu Romanu“ esî in Nr. 53. a. c. o corespundintia data de dlu Dier, profesoriu la gimnasiulu de statu d'in Sabiu, carea atâtu prin cuprinsulu ei celu vate-

E de prisosu s'au marturisimu, câ anotarea, ce se fece d'in partea onoratei Redactiuni a „Telegrafulu Romanu“ la corespundintia cesiunata, nice de câtu nu ne multiumi: ma ne vedemu siliti, a o spune chiaru si verde la facia, câ cu

atare procedere nice de câtu nu fece destulu chiamarei unui foie ce se numesce romana.

Te rogâmu deci, dle Red., ca s'au si bunetatea a dâ locu in diuariulu d'tale urmatorieloru nostre reflexiuni la corespundintia amintita.

Mai antâiu întrebâmu pre dlu Dier, câ cunosce ore da cuprinsulu asiâ numiteloru marsiuri: alu „Jancului“ si alu „Pandurului“? Si daca lu-cunosce — ceca ce noi inse forte d'bitâmu — ce gasesce d'insulu de compatimitu in cuprinsulu acestora? demustre dsa adoverulu asertiunoi sale si i-vom fi multiumitoriu. Êr daca nu, atunci subscrie-si insu-si sentintia, ce o pronuciâmu, câ e unu calumniatoriu, fâra preceputare, si palpiteza in caosulu întunerecului, acatiandu-se, fâra demonstrare întemeiata, de aceea ce nu precepe. De alta parte noi nu întielegemu, in câtu e dlu Dier îndreptatitu a se fall cu literatur'a magiara, de ora-ce nu numai nu ne e cunoscutu, câ literatur'a magiara ar avè a-i multiumi celu mai mica grautiunde esistintia dlui Dier, ci d'incontra suntemu convinsi, câ deca literatur'a magiara ar' stâ in grati'a dsale, si-ar' perde tota însufirea de a însuffâ fala.

Noi iubimu marsiulu „Jancului“ si alu „Pandurului“ — tocma ca si fratii magiari „Szózat“-ulu lor si suntemu îndin-nati a crede câ nice unu magiaru binesimtitoriu nu ne vaugisi pentru acest'a. Êr dlu Dier prin despretiurea sa obranica de securu, câ nu numai nu a facutu fratiloru magiari nice unu servitiu, ci totu-odata a demustratu, câ dsa nu e demnu de misiunea ce o aro: „de a cultivâ tenerimea moralicescei si scientifique“ — lucrandu in fapta in contr'a misiunii acestor-si. Câ-ci, — lucrandu pote avè unu elevu in dlu profesoriu Dier, care e chiamatu a reversâ lumina, vedind câ d'insulu si-îndestuleza maliti'a sub pocatulu întunerecului amagindu pre Onorata redactiune a „Telegrafulu Romanu“ si a altoru diuarie la publicâri necalite.

Deci dar, dlu Dier, dta ai face mai bine, candu revocanduti — totu in „Telegrafulu Romanu“ — pasagiulu: „se se atinge de domnu de compatimire marsiulu Jancului si alu Pandurului, etc.“ — te-ai restringe pre langa chiamarea-ti de educatoriulu alu tenerimii, te-ai padî a semenâ intrigoa si ura nationala intr'ins'a, si ai îndemna-o spre iubire necrigea, amatiunla si respectu, tienendur de massim'a: „Ce tie nu-ti place, altui-a nu-i face.“

(Urmeza 19 subscriptiuni.)

Sciri electrice.

Londr'a, 1 augustu. Cuventarea de trou amintesce de sucesulu resboiului abisnicu, de restituirea pacei in Irlandi'a, de legea de reforma, si promite desfintierea câtu de curendu a parlamentului.

Copenhag'a, 31 iuliu. Baronulu Stedingk denumitu representante alu Svediei la curtea de aia

Proprietariu, redactoru respundietorulu si editoriu: **ALESANDRU ROMANU.**

Comunicatiunea drumuriloru de feru.

Table with 3 columns: Origin, Destination, Time/Notes. Includes routes like Viena-Pest'a-Segedinu-Temisior'a-Baziasiu.

Table with 3 columns: Origin, Destination, Time/Notes. Includes routes like Jasenov'a-Oravit'i'a and Oravit'i'a-Jasenov'a.

Table with 3 columns: Origin, Destination, Time/Notes. Includes routes like Viena-Arauu and Arauu-Vien'a.

*) De la Temisior'a la Baziasiu comunica numai odata.

Table with 3 columns: Origin, Destination, Time/Notes. Includes routes like Baziasiu-Temisior'a-Segedinu-Pest'a-Vien'a.

Vien'a-Oradea-Marc.

Table with 3 columns: Origin, Destination, Time/Notes. Includes routes like Viena-Oradea-Marc.

*) Cale laterale duce la Dobritinu, unde sosesc la 3 ore dupa mediadi.

Oradea-Marc-Vien'a.

Table with 3 columns: Origin, Destination, Time/Notes. Includes routes like Oradea-Marc-Vien'a.

*) Cale laterale vine de la Dobritinu.

Vien'a-Paris.

Table with 3 columns: Origin, Destination, Time/Notes. Includes routes like Viena-Paris.

Paris-Vien'a.

Table with 3 columns: Origin, Destination, Time/Notes. Includes routes like Paris-Vien'a.

Comunicatiunea postelor.

De la Oradea-Marc la Clusiu, pleca in tote dilele la 6 ore 30 minute dupa mediadi, sosesc in Clusiu la 1 ora 30 minute dupa mediadi. Cale de 19 1/2 mile, tiene 18 ore 40 minute, costa 10 fl. 92 cr.

De la Temisior'a la Arauu pleca in tote dilele la 6 ore dem. sosesc in A. la 11 ore 45 minute d'ia Cale de 7 mile, tiene 5 ore 45 min., costa 3 fl. 8 cr.